

Datum
2020-06-18
Adress
205 80 Malmö
Diarienummer
ASN-2020-1189

Yttrande

Till
Kommunstyrelsen

Remiss angående motion av Nima Gholam Ali Pour (SD) om ett förtydligande av en skälig levnadsnivå, STK-2020-209 STK-2020-209

Arbetsmarknads- och socialnämnden beslutar att lämna följande yttrande:

Yttrande

Arbetsmarknads- och socialnämnden bedömer att de exempel från andra kommuners riktlinjer som lyfts i motionen i huvudsak redogör för skrivningar i lagtext och nationella styrdokument utgivna av Socialstyrelsen; Socialstyrelsens allmänna råd om ekonomiskt bistånd (SOSFS 2013:1)¹ och Ekonomiskt bistånd – Handbok för socialtjänsten². Exempelen inkluderar i vissa delar även tillägg till praxis som tolkas som förtydliganden från aktuell nämnd, till exempel avsnitt avseende kulturellt betingade klädbehov, riktlinje avseende inköp av mobiltelefon, riktlinje avseende belopp barnvagn. I det sista exemplet som motionären lyfter fram hänvisar riktlinjerna även till delegationsordning, utredningsförfarande och information till enskilda avseende att möjlighet finns att söka anstånd för lån hos centrala studiestödsnämnden (CSN).

Motionären refererar till att det i stadsrevisionens granskning av ekonomiskt bistånd, vid intervjuer med medarbetare, har framkommit att det bedöms finnas skillnader i bedömningar och beslut mellan socialtjänstavdelningarna. I granskningen framkommer även att det finns skillnader i hur socialtjänstavdelningarna valt att organisera arbetet med ekonomiskt bistånd, exempelvis gällande tillgång till stödfunktioner och teamuppdelning utifrån målgrupp. En av slutsatserna som stadsrevisionen formulerar är att arbetet med ekonomiskt bistånd inte bedrivs likvärdigt då det finns skillnader i bedömningar och beslut.³ Stadsrevisionen bedömer att det är av stor betydelse att nämnden minskar skillnaderna så att personer med ekono-

¹ <https://www.socialstyrelsen.se/regler-och-riktlinjer/foreskrifter-och-allmanna-rad/konsoliderade-foreskrifter/20131-om-ekonomiskt-bistand/>

² <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/handbocker/2013-12-31.pdf>

³ <https://malmo.se/download/18.38c6709716cae2cad3929dfe/1576848310761/RAPP%20KOLL%20191218%20Ekonomiskt%20bistand.pdf>

miskt bistånd ges likvärdigt stöd, oavsett vart i staden de bor, en bedömning som arbetsmarknads- och socialnämnden delar.

Likvärdighet för Malmöborna är av största vikt. Likställighetsprincipen återfinns i 2 kap. 3 § kommunallagen (2017:725). I maj 2017 ersattes de tidigare stadsområdesnämnderna av tre socialnämnder och arbetsmarknads- och socialnämnden blev den nämnd som gavs uppgiften att ansvara för stadens arbete med ekonomiskt bistånd. Arbetet inom ekonomiskt bistånd, som tidigare bedrivits av fem skilda stadsområdesförvaltningar samlades i arbetsmarknads- och socialförvaltningen.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningens direktör har fattat beslut om en ny organisering av förvaltningen samt en ny övergripande ledningsorganisation som trädde i kraft den 1 februari 2020 och kommer att vara helt genomförd 1 juli 2020. Under hösten 2019 påbörjades ett arbete med omställning av förvaltningen utifrån de slutsatser och lärdomar som gjorts under de två första åren i en ny fackförvaltning. Tre viktiga anledningar till förändringen är:

- likvärdighet för Malmöborna
- tydligare beslutsvägar och mandat
- bättre kontroll över kostnaderna.

I den nya organisationen kommer verksamheterna för ekonomiskt bistånd att samlas i en avdelning som tillsammans med avdelningen för arbetsmarknadsinsatser utgör ett verksamhetsområde. Med den nya organisationen bedömer arbetsmarknads- och socialnämnden få ökade förutsättningarna för att bland annat stärka nämndens arbete med likvärdigheten. Utöver av nämnden beslutade riktlinjer finns även av förvaltningen fastställda vägledningsdokument, processer och rutiner. Vägledningen för ekonomiskt bistånd omfattar vägledande belopp till vissa behovsposter. I den nya ledningsorganisationen knyts budgetansvar och mandat att fatta beslut till verksamhetsområdet och gör det tydligare vem som ansvarar för beslut.

Så länge ansvaret för Malmös socialtjänst, i de delar som berör ekonomiskt bistånd, varit fördelat på flera olika stadsdels- respektive stadsområdesnämnder har det varit avgörande för likställighetsprincipen att kommunfullmäktige i Malmö fattat beslut om riktlinjer för handläggning av försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd för livsföringen i övrigt för att gälla lika i hela staden. I stadens nya organisation har arbetsmarknads- och socialnämnden enligt beslut av kommunfullmäktige 2017-06-21 (§148 (STK-2017-501)) ansvar för *Riktlinjer för handläggning av försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd för livsföring i övrigt*.

När arbetsmarknads- och socialnämnden 2017-11-28 (ASN-2017-1428) fattade beslut om befintliga riktlinjer för handläggning av försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd för livsföringen i övrigt, som trädde i kraft januari 2018, gjordes en avvägning kring riktlinjernas innehåll. Varken i socialtjänstlagen eller dess förarbeten definieras begreppet skälig levnadsnivå närmare. Vad som avses med skälig levnadsnivå kan inte fastställas en gång för alla utan måste bedömas med utgångspunkt i den tid och de förhållanden den enskilde lever. I beslutsunderlaget kopplat till reviderade riktlinjer januari 2018 beskrivs att fokus i riktlinjerna är att de

omfattar punkter av riktlinjeart och därigenom även särskilja beskrivningar kring hur handläggning och arbetet inom ekonomiskt bistånd ska bedrivas samt vägledande nivåer för olika utgiftsposter. Beslutade riktlinjer kom att omfatta skrivningar där nämnden har att besluta om principiella avväganden och bedömningsgrunder samt de egenskaper eller dimensioner som en socialtjänst med god kvalitet ska innehålla.

I de riktlinjer som nämnden beslutade om 2017-11-28 behandlas i avsnittet *Dokument till stöd för handläggningen av ekonomiskt bistånd* viktiga lagar och styrande dokument som i övrigt reglerar rätten till bistånd tillsammans med gällande rättspraxis. Riktlinjer för handläggning av försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd för livsföring i övrigt i Malmö stad har aldrig avsett att återge all relevant lagtext eller andra styrdokument på motsvarande sätt som de i motiönen exemplifierade kommunernas riktlinjer i huvudsak gör. Inom arbetsmarknads- och socialförvaltningen är, med enstaka undantag, socialsekreterarna med egen delegation inom ekonomiskt bistånd högskole-/universitetsutbildade socionomer. Att vara väl förtrogen med relevanta rättskällor och gällande rättspraxis ingår i medarbetarnas och socionomernas yrkeskompetens. Via tillgängliga databaser har medarbetarna tillgång till att följa utveckling av rättspraxis och ta del av t. ex. nya domar från kammarrätt och högsta förvaltningsdomstol samt justitieombudsmannens (JO:s) beslut. Nyanställda socialsekreterare erhåller via förvaltningen en gedigen yrkesintroduktion som omfattar såväl teori som praktisk tillämpning med stöd av mentor/ introduktör på arbetsplatsen inför att självständigt fatta beslut enligt delegation.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen har till nämndens sammanträde 2020-06-17 i uppdrag att ta fram beslutsunderlag och förslag om reviderade riktlinjer för handläggning av försörjningsstöd och för livsföringen i övrigt (ärende ASN-2019-18178). Förslaget utgår fortsatt från utgångspunkten att nämndens riktlinjer bör omfatta punkter av riktlinjeart, vilket framkommer av förvaltningens förslag till beslut i ärendet. Nya avsnitt har dock aktualiserats inom ramen för förvaltningens förslag till riktlinje med anledning av ändrad lagstiftning eller i fall där rättspraxis skapar utrymmer för utformning av riktlinje. Arbetsmarknads- och socialförvaltningens förslag innebär ej heller någon ändring kring att i riktlinjerna avgränsa återgivande av text från Socialstyrelsens allmänna råd om ekonomiskt bistånd (SOSFS 2013:1) eller av Socialstyrelsen utgivna handböcker.

Inom arbetsmarknads- och socialnämnden registrerades under år 2019 252 806 beslut av verksamheterna som handlägger ekonomiskt bistånd. Femtioen olika beslutstyper finns registrerade. De tre vanligaste beviljande- respektive avslagsbesluten omfattar gemensamt 85 procent av besluten. Av dessa beslut har 75 procent inneburit att bistånd beviljats medan 25 procent av besluten innebar att hushållet fått avslag på sin ansökan.

En riktlinje är inte en absolut regel, en ansökan kan aldrig avslås enbart med hänsyn till socialnämndens normer eller riktlinjer. Har den biståndssökande en kostnad som är högre än schablonen måste socialtjänsten alltid göra en individuell bedömning av om kostnaden är skäligen för just den biståndssökande. Lag, nationella styrdokument, rättspraxis, av nämnden beslutade riktlinjer och av förvaltningen fastställt vägledningsmaterial, processer och rutiner utgör stöd i utredning och bedömning. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen utreder och

fattar fortlöpande beslut i ett mycket stort antal ansökningar/ ärenden. I utredningsprocessen kopplat till en ansökan om bistånd behöver det säkerställas att behovet är styrkt, om behovet kan tillgodoses på något annat sätt, att en bedömning görs utifrån hur den enskildes individuella situation ser ut och personens framtida möjligheter till att den enskilde själv kan tillgodose sitt behov.

Vad som avses med skälig levnadsnivå prövas kontinuerligt i domstol. Beslut om försörjningsstöd och andra insatser enligt 4 kap. 1 § SoL kan alltid överklagas av den enskilde och prövning sker då i initialt i förvaltningsrätt. Av cirka 2000 domar som berörde nämndens ärenden år 2019, varav de flesta avser ekonomiskt bistånd, var 107 (cirka 5 %) särskiljande domar vilket enligt nämndens mening visar på jämn och hög kvalitet i de bedömningar och beslut som förvaltningen fattar.

Arbetsmarknads- och socialnämnden bedömer att det sammantaget finnas tillgängligt stödmaterial för utredning och bedömning som skapar ökade förutsättningar för likställighet och förvaltningen och nämnden har kompetens och mandat att löpande utveckla och revidera respektive stödmaterial. Utöver styrdokument utgör arbetsledning, intern kontroll och egenkontroll stöd- och uppföljningsstruktur i förvaltningens uppdrag med myndighetsutövning inom ekonomiskt bistånd. I den nya ledningsstrukturen, som kommer ha särskilt fokus på bland annat likvärdighet för Malmöborna och bättre kontroll över kostnaderna, knyts budgetansvar och mandat att fatta beslut till verksamhetsområdet och gör det tydligt vem som ansvarar för beslut.

Mot bakgrund av vad redogörs för i yttrandet bedömer arbetsmarknads- och socialnämnden att motionen ska avslås.

Ordförande

.....
Sedat Arif
.....

Direktör

.....
Britt-Marie Pettersson
.....

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2020-06-17